

דף מו.

עין משפט א.

או"ח סימן תרנא פעיף ה

ה. ז. יברך על נטילת לולב ושהחיינו קודם שיטול האתרוג כדי שיברך עובר לעשייתו^ב, או יהפוך האתרוג^ג עד שיברך.

הגה: ויברך מעומד^ד, ולא יברך רק פעם אחת ביום אע"פ שנוטלו כמה פעמים.

עין משפט ב.

או"ח סימן תרסב פעיף א

א. ביום שני מברך על נטילת לולב וכן בכל שאר הימים.

ב. ויזהר שלא יפריד הלולב מן האתרוג אלא שני ידיו יהיו סמוכות זו לזו ומתדבקין יחד בלולב והאתרוג. כה"ח אות מ"ח. משער הכוונות.

ווסדר הנענועים כך הוא, לצד דרום שהוא כנגד החסד, ונענוע השני לצד צפון שהוא כנגד הגבורה, והג' למזרח כנגד התפארת, והד' למעלה נגד הנצח, וה' למטה כנגד ההוד והששי במערב שהוא היסוד.

וטעם שכל נענוע הוא ג' פעמים בהולכה והובאה הם כנגד חכמה בינה ודעת של כל ספירה ועיין בכה"ח אות נ"א קיצור הכוונה ע"פ דברי המרח"ו.

ומה שמברכים על נטילת לולב יותר משאר המינים כיון שהוא הכי גבוה מכולן, מגמ' סוכה ל"ז ע"ב. וכיון שכולם מצוה אחת שמעכבין זה את זה ע"כ מברכים ברכה אחת.

ומה שאין מברכים ליטול לולב בלמ"ד כמו להתעטף בציצית, י"ל כיון שכבר התחיל בנטילה מעט אלא שלא גמרה ע"כ מברכים על נטילת, כ"כ הלבוש.

ויש מחלוקת מה יטול קודם הברכה אם הלולב או האתרוג, ומנהג העולם ליטול הלולב קודם ומברך ואח"כ נוטל האתרוג.

ג. ויש עוד דרך שיכוון שלא לצאת ידי המצוה בנטילתם רק אחרי הברכה, אך השו"ע נקט ב' הדרכים השווים לכל אדם.

והכלבו כתב שאין זה נוי למצוה להפוך האתרוג אלא זילזול, וע"כ מנהג העולם כדרך הראשונה ליטול הלולב מקודם ולברך ואח"כ ליטול האתרוג.

אם שכח לברך קודם לקיחת האתרוג מברך בעודם בידו. מ"א ס"ק י"א. אבל לאחר שהסירו מידו אינו מברך עוד. כ"כ הח"א כלל קמ"ח. ואם לא הביאו לו הלולב אלא באמצע ההלל מברך עליו בין הפרקים משום שצריך לנענע בהם. מ"ב אות מ"א, וכדלעיל סימן תרמ"ד ועיי"ש באות ה'.

ד. ילפינן לקיחה לקיחה מאגודת אזוב ששם בעמידה, או דילפינן לכם לכם מספירת העומר.

וונטילתו ג"כ מעומד. מ"ב אות כ"ז. ואם בירך או נטל מיושב יצא. מ"ב שם.

עין משפט ג.

או"ח סימן תרמא סעיף א

א. העושה סוכה בין לעצמו בין לאחר אינו מברך על עשייתה^ה, אבל ברכת שהחיינו היה ראוי לברך^י כשעושה אותה לעצמו, אלא שסומכין על זמן של הכוס בקידוש^ז.

הגה: אם לא אכל כלילת הראשונה בסוכה אע"פ שאמר זמן כשאכל בביתו, כשאוכל בפעם הראשונה בסוכה צריך לברך זמן^ח מצד הסוכה, ואם בירך זמן בשעת עשייתה די לו בזה.

עין משפט ד.

או"ח סימן כה סעיף יב

יב. יד. המניח תפילין כמה פעמים ביום צריך לברך עליהם^ט בכל פעם^י. אפי' נשמטו ממקומם^כ וממשמש בהם להחזירם למקומם צריך לברך.

הגה: אם מחזיר אחד מהם של יד או של ראש למקומו מברך כמו במניח תפלה אחת כמבואר בסי' כ"ז.

ה. מטעם דכל מצוה שעשייתה גם ע"י עכו"ם אין ישראל מברכים על עשייתה, ויש מ"ד שאין מברכין עליה דכל מצוה שאין הגמר שלה בעשייתה א"צ לברך, מגמ' מנחות פ' התכלת דף מ"ב ע"א ודלא כירושלמי.

ו. ודוקא דבר שעושים אותו משנה לשנה, אבל שופר ומגילה שעושין אותו לכמה שנים אין מברכין על עשייתם. ולדעת הרמב"ם י"א דמברכים שהחיינו על עשיית חנוכה ושופר ומגילה, אך אין נפ"מ דהשו"ע כתב שהיום מברכים בשעת קיום המצוה. כה"ח אות ב'.

וגם כשעושה אותה לעצמו שהיה מן הראוי לברך שהחיינו על עשייתה דוקא בעשאה תוך ל' יום לחג. מ"ב בב"ה.

ז. ואם כבר בירך בשעת עשייתה זמן, הדבר במחלוקת הפוסקים אם חוזר ומברך זמן בכוס מצד יו"ט, ושב ואל תעשה ואינו מברך. כה"ח אות ז'.

ח. וכ"כ הר"ן בשם הראב"ד בפ"ד דסוכה, אבל הב"ח כתב להשיג עליו דאינו מברך כיון שבשעה שבירך זמן בביתו היה ג"כ זמן הסוכה והרבה אחרונים הסכימו עם דברי הרמ"א. כה"ח אות ט'.

וכשמברך זמן בסוכה מברך גם אם הסוכה אינה שלו. ר"ז אות ב'.

ט. עיין בכה"ח אות ע"ה, דאין אומרים ספק ברכות להקל נגד דברי האר"י ז"ל והזוהר.

י. סוכה מ"ו, אבל אם בשעת חליצתן היה בדעתו לחזור ולהניחם א"צ לחזור ולברך, וכמו שכתב בכה"ח אות ע"ח.

כ. כתב השל"ה מה שלא נוהגים היום לברך עליהם בנשמטו ממקומם משום דמסתמא בשעת התפלה אינו מסיח דעתו מהם והוי כחלצין ע"ד להחזירן, מ"א ס"ק כ"א.

יב. טו. הזיזם ממקומם על דעת להחזירם מיד ג"כ צריך לברך.

הגה: וי"א שלא לברך ל.

יב. טז. מי שמניח תפילין של יד ובירך ובתחילת מ ההידוק נפסק הקשר של יד והוצרך לעשות קשר אחר, אם לא הסיח דעתו א"צ לברך נ.

ואם הותר של יד קודם הנחת תפלה של ראש מהדקן וא"צ לחזור ולברך.

אבל אם הניח של ראש ואח"כ הותרו של יד מהדקם ומברך עליהם.

יב. יז. מותר לברך על תפילין שאולין ם אבל לא על גזולין ע.

עין משפט ה. אר"ח סימן תרמג סעיף ג

ג. בשאר הימים מברך על הסוכה לפני ברכת המוציא ם, ונוהגים לברך

ל. וכ"כ בתה"ד בפסקים סי' ק"כ ולהלכה אין מברכים דגם נגד דעת מר"ן אמרינן סב"ל. מ"מ בחלצן כדי להכנס לבית הכסא כתבו הפוסקים דצריך לברך, והמ"א בס"ק כ"ב יצא לחלק אם בית הכסא רחוק בשדה מברך ואם לאו אינו מברך, וכ"כ הפמ"ג דכן נוהגים כמו חילוקו של המ"א ודלא כהט"ז, וא"כ ספק ברכות להקל ואין מברכים בקרוב. כה"ח אות ע"ח.

מ"מ אם חלצן והניח אח"כ תפילין אחרים לכ"ע מברך עליהם, שם באות ע"ט. מ. אבל אם אחר ההידוק שנעשתה מצותו נפסק צריך לחזור ולברך שכבר נגמרה המצוה, ב"י. ויש חולקים בזה. והט"ז כתב דגם אחר ההידוק כל זמן שלא הניח של ראש עדיין לא נגמרה המצוה ולכן אינו מברך גם לדעת מר"ן השו"ע, ולהלכה סב"ל ואין מברכים, כה"ח אות פ'.

נ. אבל אם מניח תפילין אחרים כי אין שם מי שיודע לעשות קשר של יד שנפסק אפי' שהיו לפניו בשעת ברכה ראשונה לכ"ע מברך עליהם, כה"ח אות פ"א. מי שיש לו תפילין שאינם קשורות בידו ובירך עליהם ואח"כ עשה קשר א"צ לחזור ולברך, אך לכתחילה לא יעשה כן, כה"ח אות פ"ג.

ס. היינו מדעת חבירו, וי"א גם שלא מדעתו דניחא ליה לעשות מצוה בממונו רק שיחזור ויקפלים כמו שהיו, כה"ח אות פ"ה.

ע. ם דבוצע ברך נאץ ה"י, עד שיהיה בהם יאוש ושינוי רשות, והט"ז בס"ק י"ד כתב דגם אחר יאוש ושינוי רשות לא יברך עליהם דכן עיקר, הגם שלענין קנין קנה כמבואר בחו"מ סי' שנ"ג וסי' ש"ס מ"מ לענין ברכה שאני, כמ"ש התוס' בסוכה דף ל' ע"א, כה"ח אות פ"ו.

פ. זו דעת מהר"ם מרוטנבורג אלא שהרא"ש כתב שראוי לברך המוציא קודם כדי שיתחיל בסעודה. וכתב הב"י דדברי מהר"ם נראים בעיניו וע"כ סתם כאן כדעתו רק שסיים שהמנהג כהרא"ש.

על הסוכה אחר ברכת המוציא קודם שיטעום.

הגה: וכך נוהגים בחול, אבל בשבת ויו"ט שיש בהם קידוש על הכוס, מברך על הסוכה לאחר הקידוש^ז. ואם קידש בבית ואכל בסוכה, עיין בס"י רע"ג סעיף ב'.

עין משפט ו. או"ח סימן תרעו סעיף א

א. המדליק בליל ראשון מברך ג' ברכות ק להדליק נר חנוכה^ו, ושעשה נסים^ש, ושהחיינו^ח ומדליק, ואם לא בירך זמן בלילה הראשון מברך בליל שני^א או כשיזכור בלילות האחרים בשעת ההדלקה או בזמן שיעור הדלקה.

ו כתב המ"א דלא הוי הפסק ברכת לישיב אחר ברכת המוציא, דצורך סעודה היא כמו קידוש וכמו מקדש על הפת דמברך המוציא ואח"כ ברכת הקידוש ולא הוי הפסק.
ז. גם בקידוש היום שאין בו ברכת קידוש היום אלא הגפן בלבד מברכים לישיב בקידוש. וטוב בסוכות לעמוד בקידוש היום כדי לברך ברכת לישיב בעמידה. כה"ח אות י"ט מיפ"ל.

ו וכשלומד משניות סוכה בלילות הסוכה יכוון שהם ה' פרקים נגד חמשה חסדים העיקריים הנמשכים בסוכה.

ק. מימרא דרב יהודה בשבת כ"ג.

ר. ונוסח "להדליק נר חנוכה" הוא עיקר פר"ח, וגם זה נכון ע"פ הסוד ר"ת נח"ל, וכן נוסח האר"י ז"ל בשער הכוונות דף ק"ח ע"ד. אבל בליל שבת הנוסח הוא "להדליק נר של שבת", והטעם כי נר חנוכה אסור להשתמש לאורה לא כן נר שבת. ברכי יוסף אות א'.

ש. גר אם רצה לברך שעשה נסים לאבותינו יאמר, ואם רצה לשנות ולומר שעשה נסים לישראל יאמר. כ"כ באגרות הרמב"ם סי' ט'. ויאמר בברכה שעשה נסים וכו' בימים ההם "בזמן הזה" ולא עם וא"ו "ובזמן הזה". מ"ב אות א'.

ת. ויכוין היטב בברכות הדלקת נרות חנוכה לאומרם מתוך שמחה, ויהיה עם בגד עליון כמו שהולך לביכנ"ס לכבוד המלאכים קדישין הבאים לבית למצוה זו.

ו ויכוין בברכה הראשונה ליי"ג מדות של רחמים וכן בשניה ושניהם הם כ"ו שהוא שם הוי' ב"ה.

אם גמר להדליק ושכח לברך אפי' נזכר תוך כדי דיבור להדלקה לא יברך ברכת להדליק, אבל ברכת שעשה נסים לאבותינו יברך. כה"ח אות י'. ומ"ב אות ד'. וכשמדליק לאחר יכול לברך אם עומד לפניו.

א. וה"ה לרואה, וגם אם נזכר בלילה הראשונה כל זמן שהנרות דולקים בזמן שיעור הדלקתם יברך. ועיין בכה"ח אות י"ח - י"ט.

עין משפט ז.

או"ח סימן תרעו סעיף ג

ג. מי שלא הדליק ואינו עתיד להדליק ב' באותו לילה וגם אין מדליקין עליו בביתו ג', כשרואה נר הנוכה מברך שעשה נסים, ובליל ראשון מברך גם ברכת שהחיינו, ואם אח"כ בליל שני או שלישי בא להדליק אינו חוזר ומברך שהחיינו.

עין משפט זא.

או"ח סימן תרעו סעיף ב

ב. מליל ראשון ואילך מברך ב' ברכות להדליק ושעשה נסים. הגה: ויברך כל הברכות קודם ד' שיתחיל להדליק.

עין משפט ט.

או"ח סימן תרמא סעיף א

עין לעיל עין משפט ג

דף מו:

עין משפט א.

או"ח סימן תרסה סעיף א

א. האתרוג אסור לאכלו ביום שביעי שהרי הוקצה למצותו לכל שבעת הימים, ואפי' נפסל אחר שעשה בו המצוה אסור ה'. ובשמיני עצרת מותר לאכלו, אבל בחוצה לארץ שעושים שני ימים טובים של גלויות אסור גם בשמיני ו' ומותר ביום תשיעי, אפי' חל להיות יום תשיעי באחד

ב. אכל אם עתיד להדליק עדיף שיברך שהחיינו על ההדלקה ולא על הראייה. ט"ז ס"ק ג'. ומ"ב אות ה'.

ג. והב"ח והפר"ח והא"ר פסקו דגם אם מדליקין עליו בתוך ביתו יברך הוא שהחיינו על הראייה. והט"ז בס"ק ד' הסכים לפסק השו"ע דאינו מברך, וכ"כ המ"א בס"ק א', ומ"ב אות ו'.

ד. דבעינן ברכה עובר לעשייתן. ט"ז ס"ק ב'. מ"ב אות ד'.

ה. כיון שהוקצה לכל היום עד ביה"ש.

ו. הגם שלא תיקנו ליטלו בשמיני, ומה שלא תיקנו ליטלו בשמיני כמו שחייבו בישיבת הסוכה מספק עיין בסי' תרס"ח סעיף א' משום דסוכה מן התורה ולולב מדרבנן.

בשבת ז, ויש אוסרין בחל בא' בשבת ח.

עין משפט ב. אר"ח סימן תרכז סעיף א

א. סוכה ונויה אסורים גם ביום השמיני ט, ובחוצה לארץ גם ביום התשיעי שהוא ספק שמיני, ואם חל שבת במוצאי יו"ט האחרון של חג י נוהגים כ שלא להסתפק מנוי סוכה עד מוצאי שבת, ויש מתירים.

הגה: יש שנוהגים שכשיוצאים מן הסוכה ל לומר יה"ר שנזכה לישוב בסוכה של לויתן.

הגה: אסור להכין ביו"ט לצורך ליל יו"ט, וכן אסור להעמיד מ הספסלים והשולחנות בבית לצורך הלילה דהוי הכנה.

עין משפט ג. אר"ח סימן תרנח סעיף ו

ז. לא יתן אותו ביום הראשון לקטן י קודם שיצא בו כ, משום שהקטן קונה ואינו מקנה לאחרים מן התורה, ונמצא שאם החזירו לו אינו

- ז. ולא אמרינן ביה הכנה כיון שכבר היה בעולם ולא נעשה בו מעשה. מ"א ס"ק ב'.
 - ח. ולעת הצורך יש להקל. מ"ב אות ו'.
 - ט. היינו בעיטרה במיני פירות אבל עיטרה בסדינים המצויירים נוהגים להורידם מפני חשש גנבים או גשמים כמ"ש בסי' תרנ"ח סעיף ב'.
 - י. היינו שחל תשיעי בע"ש.
 - כ. כיון שביו"ט אסור אם יסתפק בשבת נקרא היו"ט הכין לשבת. וצ"ע דבסי' תרס"ה לגבי אתרוג סתם דלא שייך בזה הכנה ודעת המתירים בסתם, וכאן כתב להיפך ויש מתירין אחרי הסתמא לאסור כפי שנהגו, ועיין במ"א ס"ק ב' שכאן בא לומר שכך נהגו ולא מדינא. אבל הא"ר כתב דדעת בשו"ע להחמיר בסוכה יותר מבאתרוג. כה"ח אות ו'.
 - ל. היינו קודם שהולך לביהכנ"ס, ויש מנשקים ג"כ הסוכה לפני יציאתם ממנה משום חיוב מצוה. כה"ח אות ז'.
 - מ. היינו לערוך השולחן, וצריך ליזהר גם מיו"ט לשבת ומיו"ט ליו"ט ולא מהני בזה עירוב. מ"ב אות ה'.
 - נ. גמ' סוכה מ"ו ע"ב, ורש"י שם, ואע"פ שנתנו לקטן ע"מ להחזיר וכיון שאינו יכול להקנות בחזרה לא קיים תנאו וא"כ המתנה מעיקרא בטלה, וכתב הר"ן דכל תנאי שא"א לקיימו בסופו תנאו בטל ומתנתו קיימת. כה"ח אות נ"ד.
 - ס. גם אחרי שיצא בו לכתחלה לא יעשה כן דאולי יצטרך לתת אותו לאחרים לצאת בו י"ח. לבוש.
- וגם ביו"ט שני לא יתן אותו לקטן לפני שיצא בו.

מוחזר.

יש מי שאומר שאם הגיע לעונת הפעוטות **ע** מותר. ואם תופס הלולב עם התינוק כיון שלא יצא מידו מהני.

עין משפט ד.ה. **או"ח סימן תרסה סעיף א**
עיינ לעיל עין משפט א
או"ח סימן תרסה סעיף ב

ב. הפריש ז' אתרוגים לשבעת הימים, כל אחד יוצא בו ואוכלו למחר, אבל ביומו אסור שהוקצה לכל היום.

ע. זו דעת הר"ן, אבל להרמב"ם וזו גם דעת השו"ע בסתמא אפי' הגיע לעונת פעוטות קונה ואינו מקנה. כה"ח אות נ"ט.
ועונת פעוטות היינו כבן שש כבן שבע. ב"י השם הר"ן. שאז מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין וה"ה מתנתם מתנה מדרבנן, כמבואר בגמ' שם ובחור"מ סי' רל"ה סעיף א'.
ואפי' הגיע לי"ג שנים ויום אחד ולא ידעין אם הביא ב' שערות ספק דאורייתא לחומרא ואין לתת לו במתנה לפני שיצא הוא בעצמו י"ח ביום הראשון, אבל בתשובת כתב סופר סי' קנ"ט כתב דאחרי גיל שלש עשרה ויום אחד סמכין על חזקה דרבא ונותנים לקטן לכתחלה, וגם יש ספק ספיקא דשמא הלכה כהר"ן דהפעוטות מקנים. כ"כ הפ"ת.
יש להמנע מלקנות אתרוג מקטן, ובדיעבד אם יצא בו אינו חוזר ומברך משום ספק ברכות. כה"ח אות ס"ו. מפ"ת.